

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Nona, Exemprio filiorum, amissio servorum & jurium cæteraquæ pœnæ
corporales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

non vero ipse hæreticus, unde transmitti ad Fiscum Contra-
tatoris disponens voluntatem, rationabiliter non
debetur: at eorum; quæ ex contractu ipsi hæretico de-
bentur, ipse est absolutus Dominus, & disponens, atque
bonæ, ipse est alia sua bona: sunt confiscationi subje-
cto perinde ac alia bona: sunt confiscationi subje-
cta. Insuper delinquente per hæresim Patre, confiscatur
illa. Insuper delinquente per hæresim Patre, confiscatur
legitima, quæ eo mortuo debebatur filio, quia dum Patre
vivente, illa legitima bonorum Patris delinquentis est, non
quæ per similem hæresim filio, vivente Patre, non
confiscatur. Ita legitima contra Patrem innocentem
confiscatur nec bona filii profectitia, nec adventitia, quoad
fructum, quia similiter omnia hæc bona Patris sunt
bona filii delinquentis. Castro Pal. d. disp. 5. sparsim per
non filii delinquentis. Castro Pal. d. disp. 5. sparsim per
tam bona verò Castrensia, vel quasi, & bona adventi-
tia, quoad proprietatem, confiscantur delinquenti. Mo-
do, quoad proprietatem, confiscantur delinquenti. Mo-
do, quæ hæc ipsius sunt. Denique (ut alia taceam) dos,
bona paraphernalia, arthæ, & quæcunque sunt uxoris
non publicantur viro factio hæretico, quia hæc sunt bo-
na uxoris innocentis, non viri delinquentis. Sic, Farin.
Sanch. Valsq. Azor. Bon. quos citat, sequiturque Castro
Pal. d. disp. 7. p. 11. num. 3. Ex his cætera similia non dif-
ficulter intelliges.

19. Dicitur tertio; (Quando is peccatum hæresis
committit) ut notetur omnia bona delinquentis à pun-
cto commissæ hæresis externæ esse subiecta fisco; Idem
ibid. p. 17. n. 1. ita ut, etiam si ea hæreticus vendat, v. g.
venditio, vel nulla sit, vel certe annullanda; ibid. p. 19.
n. 4. & quamvis talis delicti notitia ad iudices tarde per-
veniat, sententiæ contra hæreticum post multos annos
feratur, tamen hæc sententia retrahitur, ac si pronun-
tiata esset eo puncto, quo delictum ante dictos annos
commisissum fuit.

20. Secunda Regula, ex Doctoribus, mox citandis.
Sive dicamus talem hæreticum amittere dominium suo-
rum bonorum à puncto commissi criminis, sive non
amittere, certum est non obligari in conscientia ante sen-
tentiam se spoliare suis bonis, seu ea fisco tradere. Ratio
huius regulæ est, quia extra potestatem Legislatoris hu-
mani est obligare delinquentem ad exe-
quendam contra se ipsum poenam gravem, & acerbam;
cum bono communi repugnet talis obligatio; est enim
humanae infirmitati contraria, multique transgressioni-
bus obnoxia. At gravissima poena est hæc substantiæ
amittendæ, quamquam executorem constituere. Ex hac
regula videtur, quantum juventur delinquentes, non solum
in hæresi, sed etiam in aliis criminibus, quibus ipso facto
annexa est poena confiscationis; possunt enim huius ser-
vulo retinere, & frui suis bonis, donec detur sententia
declaratoria saltem criminis. Poenam autem ante eam de-
cultare sua eadem bona, & fisco non tradere, nec fisco
ante dictam sententiam potest sibi ea accipere, quia de-
linquentes adhuc iure possident. Solum possit fisco ea
sequestrare, & alicui custodienda tradere, ne distrahantur.
Possunt denique eadem alienare dando, vel vendendo,
modo ea recipienti damnum evenire non possit, quia li-
cet ea alienatio annullanda veniat, tamen donec annul-
latur, valida est; si igitur ex futura annullatione damnum
proventurum non sit recipienti, non est unde illicita
censeri possit. Ita Sanchez lib. 2. in Dec. c. 22. n. 69. Farin.
de hæresi, q. 190. §. 5. n. 82. Bonacin. d. 3. de contr. q. 8. p. ultim.
§. 3. n. 4. alique ab his citati.

21. Tertia Regula ex Doctoribus citatis, addit & Ca-
stro Pal. d. 5. p. 18. n. 5. Post sententiam, licet possit de-
linquens ea bona retinere, paratus tradere, si exigantur,
nec obligetur ea offerre, seu manifestare fisco, tamen
non potest positivè resistere ejus executioni. Ratio po-
sterioris partis regulæ est, quia post sententiam fisco
acquisivit perfectè dominium illorum bonorum. Ratio
prioris est, quia nimis durum esset obligare delinquentem
ad exequendam tantam poenam contra se ipsum, quare
presumitur jam lex concedere ea bona fruenda delin-
quenti, donec fisco exigat. Quam legem sequitur Co-
varr. Simancas, Azor. Molin. Sanch. Bonacin. Suar. Farin.
Part. 1.

ab eodem ibidem. Scio Castro Palaum l. c. n. 6. contrarium
nobis esse in hac peggiore parte regulæ, quia si delinquens
(ait) amisit omnino dominium, & possessionem per sen-
tentiam, non poterit tuta conscientia ea retinere. Scio,
inquam, hoc, sed ei sufficenter respondetur, ita quidem
futurum fore, nisi lex, ut dictum est, concederet, conce-
dit autem, ne quid nimis acerbum, & extra humanas vi-
res præcipere convinceretur.

22. Atque ex hac regula fit primò, posse delinquen-
tem ita iis bonis frui, non exigente fisco, ut postea fisco
exigente non obligetur ad resarciendum consumpta,
quia, ut dictum est, donec is non exigit, conceditur de-
linquenti suorum bonorum liber usus. Ita iidem. Fit se-
cundò, non posse eundem delinquentem, imò & ejus hæ-
redem, vel quemcumque possessorem eorum bonorum,
ex proposito, tunc, scilicet post sententiam, occultare, ne
fiscus ea occupet, nec iidem possunt negare se ea habere,
si à fisco interrogentur, nec tradere alteri clam confer-
vanda, quia sic positivè resisterent, ne fisco jam exi-
gens consequeretur ea bona, quæ per sententiam sua jam
omnino sunt. Sic iidem.

Ottava poena, Incapacitas testandi,
& succedendi, &c.

23. Hæreticus est incapax testandi, cap. excommuni-
catus, p. 1. §. c. 1. de Hæreticis, quia cum ejus omnia
bona sint addicta fisco, intestabiliter additur. Insuper du-
rante hæresi ex multorum sententia incapax est hære-
ditatis, successione, legati, donationis: ita Castro Pal. d.
tract. 4. disp. 5. p. 26. n. 3. unde eam repudiare debet: ni
repudiat, succedunt ei, qui succedere debent ab inte-
stato. Est tamen etiam probabile esse quidem capacem,
atque ad id non obligari ad eam repudiandam, sed posse ex-
pectare sententiam iudicis. Ita Sanch. lib. 2. c. 1. num. 32.
alique apud ipsum, & apud Castro Palaum citatum n. 5.
Ratio est, quia Canones pro utraque explicari probabi-
liter possunt.

Dixi (durante hæresi) nam illa per veram poeniten-
tiam abjecta, tum in foro interno, tum externo, non erit
incapax. Ita iidem ibid. contra Valsquez p. 2. disp. 169. c. 3.
in princ. quia hæc incapacitas non sequitur ad excom-
municationem; sed sequitur præcisè ad hæresim, hæc
ergo cessante, cessat & illa.

Nona poena. Exemptio Filiorum, amissio servorum,
& iurium, cæteraque poenæ corporales.

24. Filius exemptus à patria potestate, & servus à
servitute Domini, Patre, vel Domino factio hæretico: &
universaliter hæreticus amittit quodlibet jus, & obli-
gationem sibi aliis debitam, etiam ex vi juramenti: cum
hoc discriminè, quòd filius exemptus statim à puncto
hæresis paternæ, ita Sanch. lib. 2. cap. 24. num. 6. servus &
cæteri obligati non nisi post sententiam. Ita Castro Pal.
d. disp. 5. part. 26. num. 16. & 19. Hæc patent ex testibus à
Doctoribus Simanca, Roia, Pen. Sanch. Suar. aliisque &
Castro P. d. tract. 4. d. 6. passim citatis, apud quos etiam
invenies alias corporales poenas, nempe fustigationis,
exilii, carceris, mortis, &c. quibus solent, & debent
hæretici condemnari, quæ, & similia cum pertineant
ad forum externum, non sunt hic à nobis necessariò pro-
lixius expendenda.

25. Illud nota. Relapsus hæreticus, qui punitur
poena mortis c. ad solvendam §. 5. c. illos quoque, de hæresi-
cis, non esse eum qui in foro poenitentiae sæpius in hæ-
resim labitur, ex Azor. l. 1. lib. 8. c. 14. q. 1. sed qui, cum fue-
rit publicè correptus, & emendatus, iterum labitur, vel
in eandem hæresim, quam abjuravit, ut tenent Sua-
rez, aliique disp. 23. de fide, sect. 2. n. 8. vel ut putant Castro
Pal. aliique d. tract. 4. citat. disp. 6. p. 2. n. 13. etiam in aliam
quamcumque. Id juvat notasse, inter cætera, ut scias,
quosnam, excludit Pontifex, quando concedit in Com-
pend. priv. Soc. Iesu. v. Absolutio, num. 6. & 7. quædam
privilegia

privilegia circa absolutionem hæretici, non verò hæretici relapsi. Notat verò Peña apud Suarez l. c. priorem opinionem in praxi nullum habere locum, quia, qui est publicè correptus, semper ex praxi tribunalium facit abjuratorem generalem omnium errorum, quam, si relabitur in quancunque hæresim, in abjuratam relabitur, atque adeò relapsus sine dubio erit.

§. VI. De Cooperantibus cum Hæreticis.

Credens, Raptor, Defensor, Fautor Hæreticorum.

1. **C**redens est ille qui assentitur erroribus hæreticis, ut si quis etiam nesciens errorem particularem, dicat se credere, quod Hæreticus credit: ita Suar. de off. d. 2.1. sect. 2. n. 9. & d. 2.4. de fide, sect. 1. n. 2. Sanchez l. c. in Dec. cap. 10. Pen. 2. p. Director. q. 50. comm. 75. Farin. de hæresi, q. 181. n. 104. Hic autem, quamvis, verè sit hæreticus, jam enim assentitur implicite errori contra fidem, unde, & incurrit eandem prædictas penas, tamen hic ad majorem expressionem ponitur sub nomine credentis.

2. Receptor est is, qui hæreticum causa hæresis, fugientem, quocunque in loco, vel modo recipiat, seu abscondat, modò sciat, illum ob hæresim fugere.

3. Defensor est, qui vel hæretici etiam mortui errorem, vel hæretici personam ob causam hæresis defendit, ut si rationes afferat in favorem erroris, vel errorem, seu errantem hæreticum laudet, vel si dolo, potentia, muneribus, aliave arte impediatur, hæreticus capiatur, vel curet ut captus fugiat. Ita Sanchez ibid. n. 17.

4. Fautor est, qui similiter in causa hæresis hæretico favet, vel commissione, vel omissione. Primo modo esset, si illum domi quis abscondat, auxilium præbeat, ut fugiat, processum falsificet, vel celestet, & similes, quamvis reducantur ad receptores, vel defensores, tamen majoris explicationis gratia etiam sub nomine fautoris designantur.

Secundo modo esset, si cum teneatur quis ex officio illum capere, indicare, punire; non capit, non indicat, non punit.

5. Dixi (ex officio) nam licet alii omnes non indicantes, & non capientes, cum possint, saltem quando ab Inquisitoribus id illis præcipitur, sub nomine fautorum comprehendantur, ex Pen. cit. q. 53. Sanchez. cit. n. 15. probabile tamen est in conscientia non esse ejusdem generis eos, qui ex justitia ad illas actiones non obligantur. Sic Farin. q. 182. §. 2. n. 36. Emeric. 2. p. q. 52. n. 3. Castro P. t. 1. tr. 4. de fide, d. 3. c. 5. num. 1. Etro, v. g. quod homo privatus delinquit, si non denuntiet hæreticum, non est tamen fautor ex injustitia: at officialis, seu, ut vocant, familiaris, puta Inquisitor si non puniat, cruce signatus si non denuntiet, erit fautor, quia ex officio, & justitia ipsi incumbit magis hæreticos corrigi, quam incumbat privatis. Hos omnes præditos à numero primo, uno verbo, vocabimus deinceps faventes hæreticis.

6. Nota autem tria. Primò si ejusmodi actiones cedant qualem in favorem hæresis; sed non à te fiant ob favendam hæresim, sed ut amico, vel consanguineo favetas, non es censendus favens hæretico. Ita Sanchez cit. cap. 10. n. 5. contra Castro Palaum cit. num. 9. Ratio est, quia verè hic non favet hæretico, ut hæretico, sed ut subiecto alterius obligationis humanæ; & per accidens est, quod redundet in favorem hæresis. Si res sit dubia, an faveris ut amico, an non ut hæretico, vide supra, lib. 1. cap. 3. §. 7. v. Hæreticus.

7. Secundò, si favor non habuit effectum: v. g. occultasti hæreticum in causa hæresis, ne caperetur, sed tamen captus est, eris censendus favens: Ita Castro Palaus ibid. n. 11. contra Bonacinam de censuris in particulari, disp. 1. q. 1. p. 3. n. 3. & Sanchez ibid. num. 9. Ratio est, quia ex parte tua posuisti totam protectionem; ergo absolutione favens fuisti, Fautor, & hic opinionem Sanchez,

& modò num. præcedente, opinionem Castro Palai saltem propter eorum auctoritatem esse probabiles.

8. Tertiò favor debet esse de vera hæresi, non verò de hæresi quomodocunque præsumpta: ita Suar. disp. 24. de fide, sect. 1. num. 33. v. g. si favet quis excommunicato ob causam fidei non curanti per annum se ab illa abjici, qui certe præsumitur in foro externo hæreticus, & verè, inquam, quis huic excommunicato, non erit in conscientia favens hæretico, quia verè is excommunicatus non est hæreticus. Idem dic de faventibus Maleficis, Beneficis, & similibus, quæ hæretici non sunt. Ita Sanchez. cit. num. 14.

Pœna faventium hæreticis.

Potissima pœna faventium hæreticis (utique etiam non denuntiatis in Bulla Cœnæ num. 1.) est excommunicatio lata Pontifici reservata. Quid si sic excommunicati denuntientur ab Ecclesia nominatim, ipsi verò per annum in ea inordinerint, ejus absolutionem non curantes, tunc incurrunt alias penas in jure latas, c. Excommunican. §. credentes, de hæresi. nempe infamiae, inhabilitatis ad officium, &c. quas vide apud citatos. Vide etiam aliqua huic facientia supra, n. 15. & 16.

§. VII. De Libris Hæreticorum, & per occasionem de aliis libris prohibitis.

1. **E**xstant quatuor prohibitiones circa lectionem librorum.

Prima est in Bulla Cœnæ de libris hæreticorum hæresim continentibus, vel de Religione tractantibus, de quibus infra, latè.

2. Secunda est Sixti V. Cœli, & Terra, qui sub excommunicatione lata sententia Summòque Pontifici reservata prohibet libros Astrologiæ Judiciariæ, seu divinationis, & futuris contingentibus, liberis, additque in hunc modum: Mandamus ut contra scienter legentes, aut retinentes, libros & scripta hujusmodi, Inquisitores procedant.

3. Tertia Clementis VIII. in Judic. prohib. & apud Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 16. quæst. 14. lege item Merollam tom. 1. d. 2. cap. 2. coroll. 7. difficult. 4. num. 354. qui sub eadem excommunicatione lata; sed non reservata prohibet libros Hæresiarum, etiam non tractent de Religione, nec hæresim contineant, donec corrigantur: His addit libros eorum, qui sunt de hæresi suspecti, item Catholicorum, in quibus sunt aliquæ hæreses immixtæ, donec expurgentur: item Talmud, & alios libros Hebræorum, in quibus sit aliquid contra fidem, denique Alcoranum Basilææ impressum.

4. Quarta Pauli V. Cum sicut accepimus: initio expurgati Hispaniæ, impressi anno 1612. & Urbani VIII. Cum sicut asserimus: initio ejusmodi expurgatorii impressi 1632. qui pro Regnis Hispaniæ prohibet omnes libros damnatos, vel reprobatos ab ipso Summo Pontifice, vel Generali Inquisitione Hispanica, idque sub censura Pontifici, vel dictæ Inquisitioni reservata, licet Merolla loc. cit. Azor. loco citato, q. 5. Bonacina de conf. in partic. d. 1. quæst. 2. par. 4. num. 2. & Sanchez, lib. 2. in Dec. c. 10. num. 26. dicant, hanc excommunicationem non esse reservatam, quia scripserunt ante datas dictas constitutiones. Qui autem sint hi libri damnati, cum sint propè innumerabiles, cognosci poterunt ex ipso expurgatorio Hispanico, omnibus obvio.

5. Notat ex his rectè Bonacina loco citato, distinguere debere tres classes librorum. Primò libros hæreticorum hæresim continentes, vel de Religione tractantes, de quibus môx fusè. Secundò libros, vel scripta ob hæresis, vel falsi dogmatis suspicionem, qui prohibentur sub excommunicatione dicta num. 3. & pro Regnis Hispaniæ num. 4. Tertiò libros alios præter dictos, inter quos numerantur libri ex professo tractantes de rebus obfœcenis, quorum lectio non prohibetur sub censura, sed solum